

Історія одягу з давніх часів до наших днів є ніби дзеркалом, в якому віддзеркалюється уся історія людства. Кожна країна, кожен народ в окремі періоди свого розвитку накладають свій відбиток, свої специфічні риси на одяг людей.

МОДА МИНУЛИХ ТИСЯЧОЛІТЬ

МОДА В ПЕРІОД 1870–1890

Мода цих двох десятиліть – це мода великого міста.

Фрак, який у попередній період ще одягали для вулиці, тепер побачити неможливо. У цей час для виходу в місто носять гепельц (Gehpelz), хутряне пальто, й герок (Gehrock), сюртук. У своїй основі чоловічий одяг з початку століття майже не змінився. Змінювалися лише деталі, скоріш матеріали, а не оздоблювання та крій. Після 1875 р. установився той тип чоловічого одягу, який ми знаємо зараз – брюки, жилет і піджак, все з одного матеріалу, з міцних англійських тканин.

В жіночій моді цього періоду також закладається основа сучасного дамського гардероба. Жіночий одяг став наближатися до чоловічого: з'явився жіночий костюм, плащ від дощу й пиловик, які надалі отримали велике розповсюдження.

Тоді як у Німеччині, в Середній Європі, а також у Америці в багатих шарах модним є жіночий силует барокко, тобто в моді жінки «рубенсовського» типу, у Франції та в Англії перевагу надають стрункій лінії (там модним є тип стрункої жінки). Різниця між цими двома напрямками нібито визначилася двома художніми течіями. У Середній Європі панував австрійський художник Ганс Макарт, під впливом якого в усіх модних починань панував «макартовський» стиль, який переміг і на Всесвітній виставці у Відні в 1873 р.

Квартири будинків багатих підприємців були обладнані важкою псевдоренесансними і псевдобароковими меблями з темними картинами у різних рамках, вікна закривалися важкими плюшевими фіранками. Штучні пальми, несправжня зброя та позолочений посуд доповнювали інтер'єр салонів буржуазії, яка добрим смаком не відзначалася. І жіночий одяг також прикрашали важкими воланами, оксамитом, вишивкою, тасьмою, штучними квітами, гудзиками, а також різноманітними коштовностями.

У цей же час в Англії зародився новий рух в мистецтві, який визволяв моду і все, що з нею пов'язано, від фальшивих історичних стилів. На чолі його були Джон Рескін, Уолтер Крейн та Уільям Морріс.

Лінія сукні тепер підкреслює стрункість фігури, в усьому спостерігається прагнення до величній простоти. Основою нової течії є стиль прерафаелітів, що передував модерну. Однак сама мода цього періоду виникла у Франції. Саме там вона знайшла своє віддзеркалення з одного боку, в творах поета Стефана Малларме, а з іншого – у картинах французьких імпресіоністів. Малларме був виключним теоретиком жіночої моди; в 1874 р. він заснував випуск нового модного журналу «Ла дерньєр мод» (La derniere mode), сам

його редагував і писав для нього статті (перший номер вийшов друком 6 вересня, а усього було видано, мабуть, вісім номерів). Це був світський розважальний журнал нового типу. Малларме умів бачити і відчувати тенденції нової моди. Він слідкував за їхнім розвитком по вітринах модних салонів, на великих весіллях і маскарадних балах. Він мовив про моду, як імпресіоніст, – щиро та благородно. Він ніколи не повчав, не моралізував. У його підтексті завжди криється якесь очарування. Загалом йому вдалося те саме, що імпресіоністам: він надав моді та її аксесуарам повсякденної святковості. Передплатниці журналу були щасливі, що для них і про них пише поет. Сенса усіх змін в моді цього періоду міститься у його словах: «Про що ми писали в одному з номерів нашого журналу ранньою осінню? Про те, що переможе турнюр і зникнуть зборки. Це була основа наших передбачень для будь-яких змін, до яких могла б дійти мода взимку цього року. Крок за кроком, іноді раніш, іноді пізніш, ми прослідкували цей розвиток моди або навіть випередили. Результатом цього є костюм коллан (costume collant) – убрання, що щільно облягає фігуру, яке переможе і зробить з вас, милі дами, струнких величних фей у стилі Жана Гужона. Так, геть зборки! Це означає, що має зникнути все, що «стирчить», збільшуючи фігуру, в тому числі й верхня спідниця, а одноколірний фартушок, незважаючи на те, що він щільно прилягав до фігури і був лише

скромно прикрашений внизу одним бантиком, поступився місцем поясам, які також низько покладені і тісно стягували боки, їхнім завданням буде «нести» передню частину сукні. А сукні? Вони будуть прикрашені, проте усі відомі прикраси, рюші, волани і плісе, будуть красиво, зі смаком покладені на спідниці. У сукні, позбавленої від дрібних прикрас, подовжений ліф спуститься глибоко нижче пояса... Ми передбачаємо велике майбуття пір'ям, як природнім – півнячим, павиним і фазанячим, так і страусовим пір'ям, пофарбованим у синій та рожевий кольори; ми також дотримуємося такої думки (це наше передбачення відзначається від решти), що скляні й металеві прикраси переживуть ще цю зиму...

Загалом ми не знаємо іншої епохи, у якій би важкі тканини – такі, як оксамит і золота чи срібна парча, панували з такою пишністю. І лише легкий, м'який, світлий новий кашемір, з якого тепер шують вечірні убрання, ще крокують з нами в ногу. І під цими складними і одночасно простими уборами, більш, ніж колись, нам з'являється жінка, як вона створена, з усім зачаруванням свого тіла (поки ззаду широкий розкішний шлейф містить у собі всі складки широкої тканини, що м'яко струменіє)».

До влучних зауважень поета можна додати ще й те, що тоді жіноча мода та її силует піддавалися значно більш швидким змінам, ніж дотепер. Ці зміни зосередилися насамперед на спідниці. Близько 1867 р. зник «криноліновий стиль», а в 1870 р. уже з'явився перший турнюр. Проте носять і спідниці, що називаються «полонези», ззаду високо призборені – такі, якими їх знало рококо.

Ці вихідні сукні справляють вплив і на домашній одяг. У вихідних та світських уборах спідницю подовжено до довгого шлейфа, прикрашеного воланами, зборками та стрічками.

У другій половині 80-х років мода турнюрів досягає свого апогею. Матеріал для суконь комбінували з різних видів кольорів, що відзначалися один від одного, а самі сукні прикрашали чим далі, тим багатше. Ще до 1880 р. на короткий період змінилася модна лінія: ліф спустився глибоко на боки, щільно облягаючи тіло, і тому обмежував рухи. Наскільки скоротилася снідниця спереду, настільки збільшився її шлейф ззаду. Вузькі рукави, спущені на плечі та високі каблуки надавали тонкій жіночій фігурі якоїсь тепличної тендітності. І в профіль жіноча голова зменшилася. Зачіска піднялася вище і лише кілька кучерів спадало на лоб. Маленькі капелюшки з пір'ям і парасольки від сонця турботливо ховали обличчя від сонячних променів.

Поворот у моді знову настає в 90-х роках. Тзда на велосипеді стає світським захопленням і чоловіків і жінок; разом із цим зникають й останні турнюри. Фасон костюмів спрощується і пристосовується до нових вимог. Найзручнішим спортивним одягом стає костюм із сорочкою та краваткою. – незважаючи на те, що його рукави являють відголосок моди епохи бідермейєра.